

ART

РОЗВИТОК АМАТОРСЬКОГО ХОРОВОГО СПІВУ У ФРАНЦІЇ: ТРАДИЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Воскобойнікова В. В.

кандидат мистецтвознавства

старший викладач кафедри

хорового диригування та академічного співу

Харківська державна академія культури, Харків, Україна

Вступ. Музичне мистецтво та зокрема хоровий спів завжди відігравали велику роль у культурному розвитку країни. Хоровий спів є об'єднуючою ланкою у суспільстві, що дозволяє людині відчувати свою інтегрованість у соціумі. Як слушно зауважує О. Бенч у своїй статті “Традиція українського хорового співу” (2020), хор - «це вищий рівень організованості індивідуального і суспільного життя людини. Фактично хор як злагоджена громада – модуль суспільства, у якому органічно діють ладотворчі й культуротворчі принципи. Така організованість є виявом не зовнішньої сторони зібрання людей, а їхньої внутрішньої налаштованості на гармонію, їхньої світоглядної зорієнтованості».

Ціль роботи. В дослідженні пропонується прослідити особливості розвитку та організації хорового співу Франції з метою сприйняття Україною європейського досвіду організації аматорського та професійного хорового співу на національному рівні.

Матеріали та методи. Матеріалом для дослідження стали хорові організації південно-східної Франції. Показовим є те, що майже в кожному, навіть невеликому містечку цієї країни, є численна кількість хорових колективів. Більшість з них – аматорські, але з достатньо високим рівнем виконавської якості. Для визначення специфіки роботи закордонних хорових колективів був застосований метод синтезу, а також метод аналізу, який

дозволив вивчення особливостей репертуарної політики хору.

Результати та обговорення. «À Sœur Joie» – це некомерційна асоціація, яка займається розвитком аматорського та професійного хорового співу у Франції. Цікавою є назва цієї організації, бо слово «Sœur» має подвійне значення у французькій мові: хор та серце. Таким чином назву асоціації можна перекласти як «Радість хору», в більш буквальному сенсі, або «Радість серця», що, на мій погляд, звучить більш поетично та більш притаманне французькому сприйняттю.

З 1948 року «À Sœur Joie» об'єднує співаків, хормейстерів, композиторів та всіх ентузіастів хорового співу. Будучи головним організаторським центром хорового мистецтва, асоціація має великий вплив на сприйняття суспільством цієї культурної практики, модулює сучасне бачення хору, сприяє збереженню спадщини та розвитку мистецької досконалості хорових колективів.

Регіональні центри цієї федеральної організації працюють по всій території країни. Таким чином, вони мають змогу пропонувати та організовувати зустрічі, навчання та концерти, адаптовані до місцевих потреб, що дозволяє асоціації бути ближче до своїх членів і підтримувати тісні стосунки з керівниками та співаками. Під керівництвом Ради директорів професійна команда координує на національному рівні заходи (фестивалі, конгреси, навчальні курси, стажування, публікації тощо), які сприяють розвитку практики хорового співу у Франції.

«À Sœur Joie» діє як децентралізована мережа, організовуючи численні заходи по всій Франції: тематичні тренінги, дні зборів, сесії для ознайомлення з репертуаром, курси, концерти, фестивалі, тижні співу для всіх вікових категорій і всіх рівнів, а також тренінги для хорових керівників (очні та онлайн), онлайн-простори для дискусій.

Наприклад, щорічна хорова академія для хористів, дипломованих або майбутніх хорових керівників, акомпануючих піаністів, викладачів і студентів, які навчаються на курсі хорового диригування. Інший приклад - конгрес хорових диригентів, який організовується кожні два роки протягом літніх

канікул, щоб надати хоровим диригентам можливість зустрітися, відкрити для себе новий репертуар та інноваційні практики через майстер-класи та демонстраційні концерти.

Одним із яскравих заходів є «Les Choralies», надзвичайний фестиваль, який організують кожні три роки у Везон-ла-Ромен. Ця подія збирає 5000 співаків з усього світу на 10 днів співу, концертів, музичної роботи та зустрічей.

Нарешті, асоціація має власне спеціалізоване видавництво, перший каталог хорової музики у Франції «Editions À Cœur Joie».

У 1999 році за підтримки Міністерства культури та на базі «À Cœur Joie» було засновано «Національний молодіжний хор» («Chœur National des Jeunes»), у складі якого близько тридцяти хористів-любителів, відібраних на прослуховуванні, віком від 16 до 24 років. Він об'єднує молодих людей з усієї Франції та несе динамічний образ співу у Франції та за кордоном, таким чином сприяючи створенню хорового ландшафту завтрашнього дня.

Від свого заснування колектив був керований багатьма талановитими диригентами Європи: Антуан Дюбуа, Жан-Марі Пуассан, Валері Фасе, Фред Шеберг (Швеція), Регін Теодореско, Філіп Форже, Філіпп Марія Брессан (Італія) та Крістін Морель. На початку навчального 2021/2022 року керівництво хором бере на себе Домінік Тіллер, який вивчав спів і хорове диригування в Лозанні, а потім в Женевській консерваторії, вдосконалював свої навички в Німеччині в Університеті мистецтв у Берліні, а згодом у Нью-Йорку, де він провів чотири роки, вивчаючи некласичний спів, танець і театр. Артисти хору дуже поважають свого керівника та називають хамелеоном за його здатність передавати свою пристрасть на театральній сцені чи в концертному залі однаково легко інтерпретуючи як музику епохи Бароко, класичний чи романтичний репертуар, так і поп-, джазовий чи комедійний музичні стилі. Він вважається “майстром на всі руки” і не боїться сумішей.

Отже, «Chœur National des Jeunes» пропонує еkleктичний репертуар, різний за жанрами та часом створення музики. Він має у своєму арсеналі твори

композиторів з багатьох країн світу: французькі (F. Poulenc, H. Duparc), німецькі (Felix Mendelssohn), іспанські (Thomas Louis de Victoria), американські (G. Gershwin, Morten Lauridsen, Sean Doherty), британські (Bob Chilcott, Herbert Howells), латвійські (Uģis Prauliņš), польські (Paweł Łukaszewski), угорські (Gyorgy Orban), і навіть українські, зокрема “Щедрик” Миколи Леонтовича.

В цей непростий для всього світу час, керівництво хору приділяє особливу увагу подіям, що відбуваються в Україні. На концерті, що відбувся напередодні Різдва, керівник хору присвятив українцям декілька творів духовної музики та звернувся до аудиторії з дуже зворушливими словами: «У мінливому та сумнівному світі, який стикається з великими викликами, багато хто шукає притулку. Людям буквально доводиться покидати свої домівки і шукати притулок в інших країнах, інших культурах, іноді в інших сім'ях і друзях. Ми знаходимо притулок у релігії, природі, мистецтві, сім'ї, традиціях, громаді, людях, які нас оточують і люблять. Чи в радості, чи в горі, ми постійно шукаємо притулку. Місце, фізичне чи інтелектуальне, реальне чи духовне, де людина почувається добре. Для того, щоб заряджати батареї або просто жити. Сама музика є притулком для багатьох із нас. Дозвольте запропонувати вам годину відпочинку та доброти».

Висновки. Аналогом такої організації в нашій країні є “Хорова спілка України”, яка об'єднує хормейстерів, композиторів, музикантів та молодь, що здобуває професію хорового диригента. Але цей рух вузьконаправлений на спеціалістів та професійних музикантів. Вважаю, що нам потрібно більш глибоко проаналізувати досвід європейських партнерів, що дозволить розширити наші можливості розвитку традиційного хорового співу.